

☼ שם העבודה : תפיסת ההחלטה של נשים בעלות אינטליגנציה תקינה להתחתן עם גברים בעלי

פיגור שכלי בקרב האוכלוסייה המוסלמית בישראל

☼ שנה : 2008

☼ מס' קטלוגי : 552

☼ שם המגיש : אלהאם עזירי זידאן

☼ המנחים : ד"ר רוני סטריאר

☼ עבודת גמר לתואר מוסמך, בעבודה סוציאלית, אוניברסיטת חיפה

תקציר המחקר

מחקר זה עוסק בנישואי נשים מוסלמיות בעלות אינטליגנציה תקינה לגברים בעלי פיגור שכלי בחברה הערבית בישראל. תופעה זו, אשר ממדיה אינם ידועים, מוכרת לעובדים סוציאליים שבקרב שירותי הרווחה ביישובים ערביים, המטפלים באנשים בעלי פיגור שכלי ובמשפחותיהם. ואולם תופעה זו טרם נחקרה. מחקר זה בדק את תהליך קבלת ההחלטה של הנשים להינשא לאדם בעל פיגור שכלי. המחקר התמקד במספר שאלות הקשורות במעמדן ובמצבן של הנשים ערב קבלת ההחלטה, בציפיות הנשים ממערכת הנישואים ומן המשפחה הרחבה, ובמשמעות שנשים אלה מעניקות להחלטתן בהווה.

זהו מחקר איכותני שנערך על פי מסורת המחקר הפנומנולוגי. מסורת זו מתאימה לחקר

סוגיות חברתיות מורכבות כמו סוגיה זו. המחקר עוסק בחקר התופעה כפי שהיא משתקפת בתפיסות הייחודיות של האנשים שמעורבים בה. במחקר השתתפו 12 מראיינות, נשים אשר נישאו לגברים שאובחנו כסובלים מפיגור שכלי. כל המראיינות אותרו והופנו על ידי לשכות הרווחה מכפרים שונים.

ממצאי המחקר מראים שהחלטת הנשים להינשא קשורה למעמדן הנחות של נשים ערביות

רווקות במשפחה ובחברה. משתתפות המחקר טענו שהחלטתן להינשא לגבר בעל פיגור שכלי הושפעה על ידי מכלול של גורמים כגון לחצים משפחתיים, חברתיים ונפשיים. עם זאת, ההחלטה להינשא לגבר בעל פיגור שכלי לא נכפתה על רוב המראיינות. יתרה מזאת, נשים אלה נטו להעניק להחלטה זו משמעות של שחרור מדיכוי חברתי וכביטוי לאוטונומיה שלהן מבלי לחרוג מגבולות הקטגוריות של מגדר ודת, הרווחות בחברה הערבית המסורתית. משתתפות המחקר מתארות את המערכת הזוגית והמשפחתית החדשה שנוצרה בעקבות הנישואים כמערכת ייחודית במינה.

מערכת זו דורשת הבנה, תמיכה והתייחסות שונה בשל ייחודיותה.

מבחינה תיאורטית המחקר חשף את מגבלות התיאוריות הרווחות של קבלת החלטות להסביר החלטות אשר מושפעת ממשתנים תרבותיים ומגדריים ייחודיים. מחקר זה התמקד בתהליך קבלת החלטות בלבד ולא עסק בחקר השלכות מערכת נישואים זו על האדם בעל הפיגור השכלי ועל הצאצאים שלו. על כן, מומלץ להמשיך ולחקור תופעה זו. לממצאי מחקר זה חשיבות רבה לאנשי

مؤسسة "شاليم"
لتطوير خدمات للشخص ذو
التخلف العقلي في السلطات المحلية

The Shalem Fund
for Development of Services for People with
Intellectual Disabilities in the Local Councils

פיתוח שירותים לאדם עם מוגבלות שכלית
התפתחותית ברשויות המקומיות

מקצוע שעוסקים בעבודה עם נשים בקרב החברה הערבית ואנשי מקצוע בתחום הפיגור השכלי.
ממצאי המחקר מחזקים את הצורך בפיתוח פרקטיקה, שירותים חברתיים ומדיניות חברתית
הרגישים למאפיינים החברתיים, מגדריים ותרבותיים של נשים בקרב אוכלוסיות מודרות בישראל.